

खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित
शाळांमध्ये इ.१ ली ते इ. १० वीच्या वर्गात शिक्षण
घेत असलेल्या अनुसूचित जाती, विजाभज व
विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे शिक्षण शुल्क
प्रतिपूर्ती करणेचा दर निश्चित करणेकरीता समिती
नेमणेबाबत.....

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : इबीसी-२०१०/प्र.क्र.११/मावक-२
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १८ फेब्रुवारी, २०१०.

- वाचा:-** १) शासन निर्णय शिक्षण, क्रिडा व समाजकल्याण विभाग क्रमांक इबीसी-१०६८/८३४६७/जे,
दि.२४.१२.१९७०
२) शासन निर्णय शालेय शिक्षण विभाग क्रमांक:एफईडी-१०९६/प्र.क्र.१९७८/९६/साशि-५,
दि.१३.६.१९९६
३) शासन निर्णय शालेय शिक्षण विभाग क्रमांक एफईडी/२०००/(१२१/२०००)/माशि-८,
दि.१५.११.२०००
४) शासन निर्णय शालेय शिक्षण विभाग क्रमांक:एसएसएन-२१०३/(५०/०३)/माशि-२,
दि.२७.५.२००३
५) शासन निर्णय शालेय शिक्षण विभाग क्रमांक:पीआरई-२००३/(३५२६)/प्राशि-१,
दि.२८.५.२००३

प्रस्तावना - शिक्षण क्रिडा व समाजकल्याण विभाग यांच्या दि.२४.१२.१९७० च्या शासन निर्णयान्वये अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील ज्या विद्यार्थ्यांचे पालक महाराष्ट्र राज्यातील रहिवाशी असतील अशा विद्यार्थ्यांचे वय व उत्पन्न विचारात न घेता सर्व स्तरावरील मान्यताप्राप्त शिक्षणासाठी शिक्षण अभ्यासक्रमासाठी शुल्क दिले जाते. शालेय शिक्षण विभागाचे दि.१३.६.१९९६ चे शासन निर्णयान्वये इयत्ता १ ली ते १० वी या वर्गाचे प्रवेश शुल्क, शिक्षण शुल्क व सत्र शुल्काचे दर निश्चित केलेले आहेत. त्या दराने शुल्क आकारणा-या शासन मान्यताप्राप्त अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित संस्थामधील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांचे शिक्षण शुल्क व सत्र शुल्क शासनाकडून अदा केले जाते. मान्यताप्राप्त विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित माध्यमिक, उच्च माध्यमिक व कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षण शुल्क निश्चिती संदर्भात मा.सर्वोच्च न्यायालयाने टि.एम.ए.पै. फाऊंडेशन विरुद्ध कर्नाटक शासन (याचिका क्र.३१७/१९९३) प्रकरणी दि.३१.१०.२००२ रोजी दिलेल्या निर्णयानुसार शालेय शिक्षण विभागाने दि.२७.५.२००३ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. त्यानुसार मान्यताप्राप्त विना अनुदानित व कायम विना अनुदानित माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा आणि कनिष्ठ महाविद्यालयातील शैक्षणिक व इतर शुल्क संबंधित शाळा / महाविद्यालयाचे व्यवस्थापन निश्चित करील अशी तरतूद आहे. मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना किती प्रमाणात प्रतिपूर्ती करावी याबाबत सामाजिक न्याय व आदिवासी विकास विभाग जे धोरण ठरवेल ते धोरण लागू राहिल, अशी उक्त शासन निर्णयात तरतूद आहे. **खाजगी विना अनुदानित व कायम विनाअनुदानित शाळांनी निश्चित केलेले शिक्षण शुल्क प्रतिपूर्तीबाबत अदयाप या विभागाने धोरणात्मक निर्णय घेतलेला नाही.** इयत्ता

१ ली ते १० वी मध्ये शिकत असलेल्या अनुसूचित जाती, विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना शासन निर्णय दि. २४.१२.१९७० व शालेय शिक्षण विभागाच्या दि. १३.६.१९९६ नुसार विहित केलेल्या दराप्रमाणे सध्या शिक्षण शुल्क प्रतिपूर्ती करण्यात येते. शालेय शिक्षण विभागाच्या शासन निर्णय दि. १५.११.२००० अन्वये इ.१ ली ते १० वी पर्यंत मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या फी च्या प्रतिपूर्तीबाबत स्पष्टीकरण करण्यात आलेले आहे. विहित दराप्रमाणे फी आकारणा-या विनाअनुदानित शाळेतील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची फीची प्रतिपूर्ती शासनामार्फत करण्यात येईल असे यामध्ये नमूद आहे.

शासन निर्णय:- उपरोक्त वस्तुस्थिती विचारात घेऊन राज्यातील खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शाळांमध्ये इयत्ता १ ली ते १० वी मध्ये शिकत असलेल्या अनुसूचित जाती, विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांची शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती कोणत्या दराने करावयाची हे ठरविणेसाठी शासन प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय यांचे अध्यक्षतेखाली पुढीलप्रमाणे समिती नियुक्त गठीत करत आहे.

अ.क्र.	अधिका-याचे नाव	पदनाम
१	प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय	अध्यक्ष
२	प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग	सदस्य
३	सचिव, शालेय शिक्षण विभाग	सदस्य
४	सचिव, ग्रामविकास विभाग	सदस्य
५	संचालक, समाजकल्याण संचालनालय, पुणे	सदस्य सचिव

२. उक्त समितीने त्यांचा अहवाल शासनास २ महिन्यांच्या कालावधीत सादर करावयाचा आहे. समितीने त्यांच्या अहवालामध्ये केलेल्या शिफारशी विचारात घेऊन त्यावर शासन अंतिम निर्णय घेईल. समितीची कार्यक्षमता सोबतच्या **परिशिष्ट - अ** मध्ये जोडली आहे.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून, त्याचा संगणक क्रमांक २०१००२१८१६०१०९००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

(सतीश म.गवई)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव

मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

मा.मंत्री, सा.न्या. यांचे खाजगी सचिव

मा.राज्यमंत्री,सा.न्या.यांचे खाजगी सचिव

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव, ग्रामविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

संचालक, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

स्वीय सहाय्यक, प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती, मावक २.

परिशिष्ट - अ

सदरहू समितीची कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे राहिल:-

- १) समितीने बन्सल समितीने सादर केलेला अहवाल विचारात घेणे.
- २) मा.सर्वोच्च न्यायालयाने याचिका क्र ३१७/१९९३ मध्ये दि.२७.५.२००३ रोजी दिलेला निर्णय विचारात घेणे.
- ३) मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे आदेशात अनुसरून खाजगी विनाअनुदानित व खाजगी कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांनी निश्चित केलेले तसेच शालेय शिक्षण विभागाने दि.१३.६.१९९६ च्या शासन निर्णयान्वये निश्चित केलेले प्रवेश शुल्क, शिक्षण शुल्क व सत्र शुल्क यांचे प्रमाणित दर विचारात घ्यावेत.
- ४) राज्यातील मराठी माध्यमाच्या खाजगी विनाअनुदानित व खाजगी कायम विनाअनुदानित संस्थांमध्ये इयत्ता १ ली ते १० वी च्या वर्गामध्ये शिक्षण घेत असलेल्या एकूण विद्यार्थी संख्या तसेच त्यापैकी अनुसूचित जाती, विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थी संख्या विचारात घ्यावी. त्याचप्रमाणे शासनमान्य अनुदानित शिक्षण संस्थांमधील एकूण विद्यार्थी संख्या व त्यापैकी अनुसूचित जाती, विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थी संख्या विचारात घ्यावी
- ५) उक्त प्रयोजनासाठी शासनाकडून उपलब्ध होणारा निधी विचारात घेण्यात यावा.
- ६) राज्यातील मराठी माध्यमाच्या खाजगी विनाअनुदानित व खाजगी कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांमधील इयत्ता १ ली ते १० वी च्या वर्गामध्ये शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जाती, विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्काची प्रतिपूर्ती या विभागाने करणे उचित होईल का? करावयाची झाल्यास ती कोणत्या दराने याबाबत शासनास शिफारस करावयाची आहे.
- ७) इंग्रजी माध्यमाच्या शाळांतील अनुसूचित जाती, विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्काची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय नाही. तथापि शाळेमार्फत आकारण्यात येणा-या शुल्कापैकी किती रक्कम शासनाकडून देता येईल व या शुल्काची प्रतिपूर्ती करावी किंवा कसे याबाबत धोरण ठरविणे.

*****